

Vignettes

1. Carl, a family physician, treated the mother and uncle of 22-year old James for manic depression. James is dating a girl seriously, and Carl knows her family. Is Carl able or obligated to inform the girl, or her parents?
2. Dana, an OB-GYN, is informed by her patient, 25-year old Jane, that she contracted an STD in the course of an extramarital affair. If this is true, Jane's husband is required by Jewish law to divorce her. Does Dana have an obligation to inform Jane's husband?

לא תעמוד על דם רעך and לפני עור לא אתן מכשול

א. משנה למלך הלכות כלאים פרק א הלכה ו
ואסור לישראל להניח לכותי שירכיב לו אילנות כלאים כו'... ודברי רבינו שכתב ואסור לישראל להניח כו'... נראה דסבירא ליה דאף בלא אמירה אסור להניח וטעמא דמילתא כיון דנכרי מוזהר אם יניחנו עובר משום ולפני עור וכו':

ב. תלמוד בבלי מסכת עבודה זרה דף ו עמוד ב
מנין שלא יושיט אדם כוס של יין לנזיר ואבר מן החי לבני נח ת"ל +ויקרא יט+ ולפני עור לא אתן מכשול

ג. ספר החינוך מצוה רלז

שלא נמנע מלהציל נפש מישראל כשנראהו בסכנת המיתה והאבידה ויהיה לנו יכולת להצילו בשום צד, שנא' לא תעמוד על דם רעך

Vignette 4: Preventing potential future harm

What if I was not asked?

What about financial harm?

What about emotional harm?

What about "harm" which most people would not consider "harm" at all?

ד. חפץ חיים, באר מים חיים להלכות רכילות כלל ט: ציור ג, ס"ק ח

שיתברר אצלו כי דבר זה הוא בכלל חולי הגוף, לאפוקי אם הוא רק חלוש בטבעו אינו בכלל חולי

ה. ר' אברהם ס. אברהם, נשמת אברהם ה: אה"ע ה:ח

אם אבי הכלה והכלה שאלו אותו אודות הוריו (אפילו שלא חשדו בו שאביו עכו"מ) אזי מוכרח לספר להם את האמת. ואם לא שאלו אותו, סימן הוא שלא כל כך איכפת להם ומעוניינים בו כמות שהוא, ואם כן אין כן גניבת דעת כלל

ו. תלמוד בבלי מסכת יבמות דף מה עמוד א

עובד כוכבים ועבד הבא על בת ישראל... אף רב יהודה מורה בה להיתירא דכי אתא לקמיה דרב יהודה א"ל זיל איטמר או נסיב בת מינך. וכי אתא לקמיה דרבא א"ל או גלי או נסיב בת מינך

ז. רמב"ם הלכות רוצח ושמירת הנפש פרק א:יד

כל היכול להציל ולא הציל עובר על +ויקרא י"ט ט"ז+ לא תעמוד על דם רעך, וכן הרואה את חברו טובע בים או ליסטים באים עליו או חיה רעה באה עליו... או ששמע גוים או מוסרים מחשבים עליו רעה או טומנין לו פח ולא גלה אוזן חברו והודיעו, או שידע בגוי או באנס שהוא קובל על חברו ויכול לפייסו בגלל חברו ולהסיר מה שבלבו ולא פייסו, וכל כיוצא בדברים אלו, העושה אותם עובר על לא תעמוד על דם רעך.

ח. ספר המצוות לרמב"ם מצות לא תעשה רצז

והמצוה הרצ"ז היא שהזהירנו מהתרשל בהצלת נפש אחד מישראל כשנראהו בסכנת המות או ההפסד ויהיה לנו יכולת להצילו. כמו שיהיה טובע במים ואנחנו נדע לשחות ונוכל להצילו. או יהיה גוי משתדל להרגו ואנחנו נוכל לבטל מחשבתו או לדחות ממנו נזקו.

ט. מנחת חינוך רלז:ז

ונראה דבעד אחד או קרובים או פסולים אם קיבלו עליהם הבעלי דין [כבי תרי] ואינם רוצים להגיד עוברים בלאו זה דלא תעמוד

י. חפץ חיים, באר מים חיים להלכות רכילות כלל ט: ציור ג, ס"ק ח

ואין לדחות דהתם דוקא שליסטין רוצין להרגו, ולכן כדי להציל את הנפש צריך לילך... אבל בענין ממון אפשר דלא כללה התורה בלאו זה, זה אינו, דהרי איתא במכילתא והובא להרמב"ם במצוה רצ"ז שהלאו דלא תעמוד וכו' כולל נמי לכובש את עדותו בענין ממון ואינו מגיד לו, ואפילו לא תבעו חבירו נמי משמע

יא. ספר חסידים תקנ

לא יכסה אדם מום בני ביתו, אם צריכים בניו או קרוביו להזדווג אם יש להם חולי שאלו היו יודעים אותם המזדווגים עמהם אותו חולי לא היו מזדווגים יגלה להם, פן יאמרו קדושי טעות היו. אלא יפרידם ולא יהיו ברע יחדיו. או אם יש מעשים רעים להם שאלו היו יודעים לא היו מתחתנים בהם לכך יפרסם. וכן לענין צדקה שאם היו יודעים לא היו נותנים להם הרבה יגיד לנותנים.

יב. חפץ חיים, הלכות רכילות כלל ט: ציור ג: ד, ו

ד: אם הוא רואה שאחד רוצה להשתדך עם אחד, וידוע לרואה הזה כי החתן יש לו חסרונות עצומים כפי המבואר לקמן בסעיף ו מה נקרא "חסרונות" לענין זה, והמחותן אינו יודע מזה דבר, ואילו היה יודע לא היה מתרצה לזה, יש לגלות לו....
ו: ...אם החסרון הוא מצד חולי גופו, והמחותן אינו מכיר אותו מצד שהוא דבר פנימי אשר לא נגלה לכל, פשוט הוא דאין על המגלה ענין זה חשש איסור רכילות... ועוד יש אופן שני דצריך לגלות לו, היינו אם נשמע על החתן שיש בו אפיקורסות ח"ו צריך לגלות לו....

Vignette 5: Preventing accidental violation of Jewish law

Doesn't כבוד הבריות override certain prohibitions?

Couldn't we argue that what he doesn't know won't hurt him?

What if secular law prohibits telling?

יג. תלמוד בבלי מסכת ברכות דף יט עמוד ב

אמר רב יהודה אמר רב המוצא כלאים בבגדו פושטן אפילו בשוק מאי טעמא +משלי כ"א+ אין חכמה ואין תבונה ואין עצה לנגד ד' כל מקום שיש חלול ד' אין חולקין כבוד לרב

יד. רמב"ם הלכות כלאים פרק י: כט

הרואה כלאים של תורה על חבירו אפילו היה מהלך בשוק קופץ לו וקורעו עליו מיד, ואפילו היה רבו שלמדו חכמה, שאין כבוד הבריות דוחה איסור לא תעשה המפורש בתורה

טו. רא"ש מסכת נדה הלכות כלאי בגדים ו

גרסינן בברכות (דף יט ב) אמר רב יהודה אמר רב המוצא כלאים בבגדו פושטו אפי' בשוק שנאמר אין חכמה ואין תבונה וגו'

טז. שולחן ערוך יורה דעה סימן שג:א

הרואה כלאים של תורה על חבירו, אפילו היה מהלך בשוק, היה קופץ לו וקורעו מעליו מיד, ואפילו היה רבו. (וי"א דאם היה הלוכש שוגג, אין צריך לעשות בשוק, דמשום כבוד הבריות ישתוק, ואל יפרישנו משוגג) (טור בשם הרא"ש).

יז. רא"ש מסכת נדה הלכות כלאי בגדים ו

ירושלמי הרי שהלך בשוק ונמצא לבוש כלאים. תרין אמוראין חד אמר אסור [ללבוש] וחד אמר מותר מאן דאסר דבר תורה, ומאן דמתיר כדאמר רבי זירא גדול כבוד הבריות שדוחה את המצוה בלא תעשה שעה אחת

יח. תוספות מסכת כתובות דף ט עמוד א "ומי"

דאין דבר שבעררה פחות משנים ואפי' ראה אדם שזינתה אשתו רק שלא היה שם עדים לא היתה נאסרת עליו

יט. שולחן ערוך אבן העזר סימן קעח סעיף ט

לא קינא לה, ובא עד א' ואמר לה: זינתה, והיא שותקת, אם הוא נאמן בעיניו ודעתו סומכת עליו כשנים, יוציא ויתן כתובה; ואם לאו, מותרת לו.

הגה: והוא הדין אם היא עצמה אומרת לו שזנתה... וי"א דבזמן הזה שיש חרם ר"ג שלא לגרש אשה בעל כרחה, אינו נאמן לומר שמאמינה או שמאמין לדברי העד, דחיישינן שמא עיניו נתן באחרת, ואומר שמאמינה אע"פ שאינו מאמין. ומגדין אותו על שאומר שמאמינה וגרם לבטל חרם ר"ג [לגרשה בעל כרחה]. והוא הדין בכל מקום שלא יוכל לגרש בלא דעת האשה.